

посягання, якщо при цьому не було допущено перевищення меж необхідної оборони.

Остапчук О.Г.

курсант 2 курсу ФПФПМГБ

Науковий керівник: Костюк В.Л.

старший науковий співробітник НЛПГБ

кандидат юридичних наук

ОГЛЯД ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ АНГЛІЇ ПО ОХОРОНІ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ФУТБОЛЬНИХ МАТЧІВ ТА СПОРТИВНИХ ЗАХОДІВ

В Англії вся регулярна поліція складається з поліції, яка носить форму, і поліції „у цивільному”. При цьому провідними завданнями поліції „у формі” є: попередження злочинів, регулювання вуличного руху, охорона життя та власності населення. Переважна більшість поліцейських належить саме до даної категорії поліції, і тому саме на них покладається найважливіша робота з охорони громадського порядку, а саме – несення патрульної служби. Першочерговими обов’язками патрульних у Великобританії є виявлення порушень закону, а також втручання в інциденти, які можуть призвести до правопорушень.

Урядом Великобританії прикладається багато зусиль для забезпечення охорони громадського порядку під час проведення спортивних заходів. Так, зокрема, було прийнято ряд нормативно-правових актів, перелік вимог яких сприяв створенню системи надійної безпеки при проведенні футбольних та спортивно-масових заходів. Зокрема, федеральний Закон „Про безпеку на стадіонах” (1975р.), „Про пожежну безпеку та безпеку в місцях проведення спортивних заходів” (1987р.), „Про футбольних уболівальників” (1989р.).

З метою забезпечення безпеки глядачів більш жорсткі вимоги були пред’явлені до конструкцій футбольних стадіонів і спортивних споруд. Особливу увагу приділено пропускній системі і системі оповіщення, пожежній безпеці та шляхам евакуації, санітарному стану, здійсненню відео спостереження та контролю за поведінкою уболівальників і спортсменів, як на спортивному майданчику, так і на прилеглий території. Законами передбачено заходи безпеки для громадян при будівництві спортивних споруд (обладнання трибун, огорожа секторів сітками, створення пункту спостереження та управління силами поліції, місць паркування автотранспорту під час проведення заходу та ін.)

Складовою частиною управління силами безпеки стали створювані пункти керування футбольними стадіонами та спортивними спорудами. Якщо раніше вони розглядалися виключно, як місце роботи поліції, то тепер вважаються клубними об’єктами, доступними для всіх екстрених служб.

У Міністерстві внутрішніх справ створено підрозділ для координації діяльності, пов'язаної з уболівальниками. Він підпорядковується Міністру внутрішніх справ і здійснює нагляд за „футбольним законодавством”, діяльністю органу з виконання заборон на відвідування футбольних матчів (FootballBanningAuthoriti), а також вивчає причини та умови хуліганської поведінки футбольних уболівальників. За кожним футбольним клубом закріплені два співробітники поліції, один з яких веде оперативну роботу, 2-й - здійснює зв'язки з футбольним клубом і фанатами. У роботі широко використовуються можливості прихованої зйомки та негласного зв'язку. Підрозділ підтримує тісні зв'язки з футбольним розвідувальним відділом NSIC (Національна служба кримінальної розвідки) і забезпечує фінансування поліцейських і наукових досліджень у цій області.

Футбольний розвідувальний відділ NSIC здійснює збір, аналіз і передачу оперативних відомостей про серйозних, „закоренілих” і організованих хуліганів, які їздять по Сполученому Королівству і в інші країни. Співробітниками в роботі використовуються, як особисте спостереження, так і матеріали, отримані в ході зйомок прихованими камерами, камерами спостереження на стадіонах і спортивних майданчиках, а також отриманої інформації в ході спілкування з громадянами. Негласна зйомка за діями футбольних хуліганів всередині і за межами стадіону, визнається в суді речовим доказом.

Зазначена інформація накопичується і узагальнюється з урахуванням конкретних осіб. Всі одержані дані зберігаються на комп'ютері відповідно до вимог Закону „Про захист інформації”. Вона передається окремим службам і відповідальним за матч посадовим особам, які приймають рішення щодо прийняття заходів поліцейського контролю. Відділ проводить також централізований збір статистичних даних про кількість осіб, заарештованих на стадіонах Футбольної ліги і видалених з цих стадіонів.

Важливу роль у забезпеченні безпеки на футбольних матчах грає формування і використання комп'ютерної бази даних „Люпус”, яка була створена спеціально для поліцейських управлінь. Вона має широкий спектр застосування, починаючи від запиту та виведення даних про правопорушника і закінчуючи керівництвом нарядами підрозділів поліції при проведенні широкомасштабних масових заходів.

Активну участь у позитивному висвітленні діяльності поліції щодо забезпечення безпеки проведення футбольних матчів приймають засоби масової інформації. Дії футбольних хуліганів завжди різко критикуються, вказуються негативні сторони їх антигромадської поведінки.

З 1991 року у Великобританії діє Футбольний ліцензійний орган (FLA - незалежний громадський орган), створений відповідно до положень Закону „Про футбольних уболівальників” (1989 р.). FLA здійснює ліцензування футбольних стадіонів Англії та Уельсу, призначених для проведення матчів національної ліги і міжнародних змагань, контролю за діяльністю місцевої влади з видачі сертифікатів безпеки, а також нагляд за забезпеченням безпеки на цих спорудах місцевою владою.

Цілі FLA - забезпечення безпеки та управління глядачами на стадіонах вищої категорії та першої ланки із сидіннями для всіх глядачів, використання безпечних терас для стоячих глядачів, покладання на клуби повної відповідальності за безпеку і виконання вимог місцевої влади.

Відповідно до положень Закону „Про футбольних вболівальників” (1989 року) футбольні стадіони на території Англії та Уельсу, на яких проводяться змагання з клубами, що входять до Прем'єр-ліги, Футбольної ліги і міжнародні змагання, отримують в Комісії з ліцензування у футболі (КЛФ) ліцензію для прийому глядачів. Така ліцензія не містить будь-яких вимог в області забезпечення безпеки глядачів. Це надає місцевим органам влади свободу дій у питанні про необхідні умови для забезпечення безпеки глядачів для включення їх в сертифікат безпеки. Однак, з метою гарантійного забезпечення безпеки, без урахування того, що стадіон має ліцензію, вони мають право закрити або знизити допустимий рівень його наповнення.

Починаючи з 1992 р. основна увага приділяється процесу сертифікації та посилення ролі органів місцевого самоврядування у справі оформлення, ревізії, контролю та введення в дію сертифікату безпеки. Тепер вже повсюдно визнано, що, незважаючи на деякі неминучі відмінності спортивних майданчиків, основні принципи забезпечення безпеки глядачів залишаються єдиними для всіх спортивних споруд.

Відповідно до федерального Закону „Про безпеку на стадіонах” (1975 р.) місцеві органи влади несуть відповідальність за видачу та введення в дію сертифікату безпеки щодо виділених спортивних майданчиків (стадіонів).

Місцевим органам влади ставиться в обов'язок проводити офіційну ревізію загального сертифікату безпеки після будь-якої пригоди, яка мала місце на спортивному майданчику, в якій безпека глядачів була піддана ризику, або ж у разі виникнення сумнівів щодо стану або управління спортивним майданчиком. Ситуація близька до аварійної прирівнюється до надзвичайного стану.

Від місцевих органів влади потрібні негайні заходи у зв'язку з будь-якою подією, яка може створити загрозу безпеці глядачів, або будь-якими виявленими в ході проведення інспекторської перевірки недоліками в системі забезпечення безпеки. Разом з тим, дії повинні бути адекватні терміновості і серйозності ситуації.

Керівним футбольним органом у Великобританії є Футбольна асоціація, яка підтримує зв'язок з усіма вищезгаданими організаціями. На час виїзду англійських команд за кордон Футбольна асоціація надає консультанта з контролю за вболівальниками з метою надання допомоги клубам у правильній підготовці до їхнього приїзду. Попередні візити представниками асоціації відбуваються в усі країни, де повинні грати на виїзді англійські команди.

Для надання допомоги зарубіжним країнам у здійсненні поліцейського контролю, в залежності від рівня співпраці, пропонуються послуги футбольних поліцейських (детективів). Про їхню роботу дається попередня інформація. Детективи використовують в роботі відеокамери, переносні

комп'ютери, в яких є велика база даних на вболівальників футбольних клубів та футбольних хуліганів, а також зв'язок зі Скотланд-Ярдом і його базами даних.

Як правило, на час клубних ігор в Європі направляються два старших співробітника поліції. Для ігор з більш високим рівнем ризику число детективів може доходити до восьми. Коли за кордоном грає національна збірна Англії, залежно від ступеня ризику футбольного матчу і побажань представників приймаючої сторони, направляється від восьми до чотирнадцяти поліцейських. Рішення фінансової сторони питання діяльності англійських детективів за кордоном (зарплата, оплата поїздки за кордон, використання автомашин, проживання в готелях, що виникають у зв'язку з цим інші необхідні послуги) покладає на себе футбольний клуб.

Детективи завжди працюють в парах, в цивільному одязі і в супроводі місцевих поліцейських. Діяльність здійснюється в рамках законів країни що проводить матч.

На період роботи приймаюча країна повинна забезпечити детективів автотранспортом, їх гарантовану безпеку, надати їм можливість присутності на залізничних та автовокзалах, в аеропортах, морських (річкових) портах до приїзду груп уболівальників і при проходженні ними митного контролю.

Детективи здійснюють патрулювання міських районів, де збираються англійські вболівальники, спостерігають за підходами до стадіону перед початком матчу. Використовуючи можливість наявної база даних виявляють відомих хуліганів, надають допомогу в прогнозуванні поведінки різних груп футбольних уболівальників, інформують про місця їх можливого появи.

На виїзних іграх клубні уболівальники і фанати, як правило, знають про присутність у своєму середовищі свого місцевого англійської поліцейського, у зв'язку з тим, що більшість знає його в обличчя і він цього не приховує.

Пікуля Т.О.

доцент кафедри теорії держави та права
НАВС, кандидат юридичних наук, доцент

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПОНЯТТЯ «ДЕРЖАВНА СИСТЕМА»

Однією з найбільших соціальних систем є держава, з точки зору організаційної побудови, виступає самостійною соціальною організацією, яка функціонує в соціумі, є складовою частиною суспільства і одночасно системоутворюючим елементом відносно самостійних підсистем.

Підсистемними утвореннями держави є різні ступені структурної організації держави, а саме: елементи економічної інфраструктури (грошова система, фінансова система, податкова система, митна система, банківська система тощо); політична система (система органів державної влади, виборча система, система оборони і національної безпеки, система законодавства, правова система